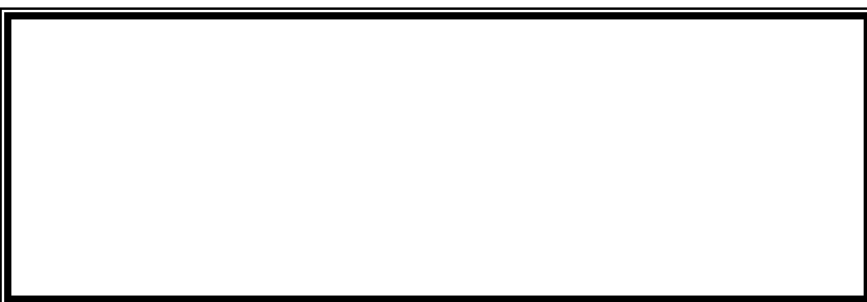

Driemaandelijks tijdschrift van
NATUURWERKGROEP MARKVALLEI

Jaarg. 32 nr. 1: Jan.-Feb.-Mrt. 2013

*De
 Drietentje*

Wij vliegen 2013 in met 600 leden!
Een betere start hadden we ons niet kunnen dromen.
Wij hopen voor u hetzelfde,
En maken hierbij alvast onze beste wensen over!

Afgiftekantoor: 2320 Hoogstraten
 V.U.: Wim Verschraegen – Vooraard 10 – 2322 Minderhout

JANSSSENS

JANSSSENS

hout platen interieur
www.janssensenjanssens.com

*Gecertificeerd bedrijf voor
duurzaam bosbeheer!*

Tel 03 314 70 96
hoogstraten@janssensjanssens.com

ma - vr 08-12 & 13-18u | za 09-12u

VOORWOORD

Hallo allemaal,

Als ik dit schrijf is het nog twijfelachtig dat de we kaap van zeshonderd (600!) aangesloten gezinnen in onze afdeling ronden. Maar het ziet er naar uit dat we die klus nipt klaren. Een klus was het niet, een zotte bevolging wel.

Na vorig jaar op iets meer dan vijfhonderd aangesloten gezinnen te zijn gestrand (dat was al een mijlpaal), heeft iemand langs zijn/haar neus weg even gezegd dat we in 2012 er nog eens een pak zouden bijdoen om zo een afdeling te worden met 600 leden.

In een Nederlands dagblad, me ter beschikking gesteld door vriend Joop (Van Riet), lezen we overigens dat de trend zich blijkbaar in heel onze regio doorzet. Afgaand ook op de belangstelling voor de vrijwilligersbijeenkomst voor de studiegroepen in de vallei van het Merkske, kunnen we die trend alleen maar beamen en toejuichen. In het volgende nummer lees je of we inderdaad zeshonderd leden bij elkaar sprokkelden.

Die zeshonderd zullen tot dan op een gevarieerde en aantrekkelijke manier aan hun trekken komen. Wat dacht je van:

- Nieuwjaarswandeling met aansluitend een receptie
- beheerswerken in de Halsche Beemden, de Elsakker en de Aschputten
- lezingen over Schotland, de Falklands, Botswana en amfibieën in onze regio
- initiatie in het gebruik van de gps
- uitstappen van de fotowerkgroep en het fotocafé
- algemene vergadering en verenigingsavond
- het Grote Vogelweekend

- landschapswandeling in Hoogstraten en de grensoverschrijdende wandeling, het Smokkelaarspad
- filmavond met “Le Peuple Migrateur”

Tot de volgende.
Drej Oomen

Groeiende belangstelling en verjonging bij regionale Natuurverenigingen

Terwijl landelijk de ledenaantallen van natuurverenigingen afnemen groeien de regionale natuurverenigingen rond de Mark tegen de verdrinking in. In totaal gaat het bij deze zes Brabantse natuurverenigingen om een groei dit jaar met 48 leden naar 1522 leden. Het aangrenzende Vlaamse Natuurpunt Markvallei kent een sterke jaarlijkse groei, nu naar 581. Dat brengt het totaal van de samenwerkende natuurverenigingen in de regio op ruim 2100 leden. Een verklaring voor de groei zijn waarschijnlijk de vele activiteiten (ook voor jeugd) en de herkenbare gezamenlijke inzet en regionale betrokkenheid bij bedreigde natuur. Daarmee is het een signaal aan de politiek over het belang van natuurherstel. Per vereniging van klein tot groot is de ontwikkeling als volgt: De kleinste (maar actieve) vereniging Tussen Mark en Mastbos, is al jaren heel stabiel en groeit dit jaar van 21 naar 24 leden. De afdeling KNNV-Breda -met veel deskundigheid bij het volgen van de flora- is stabiel op 80 leden, en kent een sterke verjonging. Natuur en Milieu Vereniging Markkant blijft stabiel met 120 leden en ziet tegelijk een groei van zijn groep van 'zwerf-vuil vrijwilligers'. Die allemaal een stukje natuur adopteren om het vrij te houden van zwerf-vuil. De West Brabantse Vogelwerkgroep kent een lichte groei (2,5%) met 8 leden naar 306 en passeert de magische grens van 300. Opvallend is dat er steeds meer vrouwelijke vogelaars actief zijn. Er is veel belangstelling zodat de vogelcursussen al vroeg vol zitten. Natuurvereniging IVN Mark & Donge -bekend van excursies, cursussen en avontuurlijke jeugdactiviteiten- groeit 7% met 26 nieuwe leden en komt uit op 413 leden. Dit jaar werd de vereniging voor duurzaam-

heid en natuureducatie versterkt met 30 nieuwe gidsen die hun cursus van 1,5 jaar met succes afsloten. Ook het eigen natuurgebied 'Ons Domein' in de Oosterhoutse Oranjepolder geniet een toenemende belangstelling. De Natuurvereniging Mark en Leij -vooral actief in het zuidelijke deel- was al groot en groeit dit jaar met weer 11 leden naar 579 (ca 2%). Daarmee is het een hele grote, gezellige en invloedrijke vereniging in de gemeente Alphen-Chaam. Nog niet meegeteld is het nieuwe 'Platform Markdal duurzaam en vitaal' dat nog in oprichting is, maar al zo'n 50 sympathisanten heeft. Aan de andere kant van de grens is er het Vlaamse Natuurpunt Markvallei met een eigen bezoekerscentrum De Klapekster in Wortel-Kolonie. Natuurpunt Markvallei groeit al jaren met zo'n 13% en komt dit jaar met 66 nieuwe leden op 581 uit en hoopt gauw door de 600 grens te gaan! Elke vereniging kent zijn eigen specialiteiten en opvallend is de goede onderlinge samenwerking tussen al deze verenigingen. De groei van de verenigingen vraagt ook om steeds meer vrijwilligers voor het organiseren van de activiteiten. Met name de besturen kunnen extra handjes vaak goed gebruiken. Voor belangstellenden een dankbare taak!

De groeiende aandacht voor de regionale natuurverenigingen vormt een goed draagvlak en komt goed van pas. Want zowel de Provincie als de Regering willen de eerdere afbraak van het natuurbeleid nu bijstellen en zullen daarvoor steun nodig hebben. De zeven natuurverenigingen kunnen met meer leden die natuur een betere stem geven, zodat iedereen daar ook in de toekomst van kan blijven genieten. Meer info: 06-40007219.

ACTIVITEITENKALENDER

Zondag 6 januari : NIEUWJAARSWANDELING in Wortel-Kolonie en aansluitend nieuwjaardrink

Op dit moment zijn er grote werken aan de gang in Wortel-Kolonie en dit in het kader van de ruilverkaveling van VLM.

Bart Hoeymans, boswachter van ANB, zal ons gidsen langs deze werken. Aansluitend is er een nieuwjaardrink van onze afdeling .

Waar? Wanneer? 9.00u BC De Klapekster
Verantwoordelijke: Bart Hoeymans (0479 79 93 61)
Organisatie: NP Markvallei

Dinsdag 8 januari : VERGADERING VERENIGINGSWERKING

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster
Verantwoordelijke: Bruno Vande Wiele (0478 641629)
Organisatie: NP Markvallei

Zaterdag 12 januari: BEHEERSWERKEN met SBB

We gaan werken aan de Nederlandse kant van de Halsche-Beemden en gaan o.a. houtkanten afzetten. Meer informatie volgt per mail.

Waar? Wanneer? 9.00u parking Hoogstraatsebaan
Verantwoordelijke: Bart Hoeymans (0479 79 93 61)
Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 18 januari :**LEZING SCHOTLAND**

Jef Leestmans verblijft al 7 jaar in de Schotse Highlands en Islands. Deze lezing is een rondrit doorheen overweldigende natuur en cultuur met foto's van landschappen, zoogdieren, planten, vlinders en vogels. Eerst volgt een korte geologische introductie en daarna gaan we van vallei naar vallei, van berg naar berg en van eiland naar eiland, inclusief de Orkneys, Shetlands, the inner Hebrides met Mull, the Outer Hebrides met Lewis and Harris. Bijna elk plekje wordt bezocht. Van Kleine Muggenorchis tot Reuzenhaai, van Paapje tot Dolfijn, van Edelhert tot Zeearend, van Papegaaiduiker tot Pijlstormvogel. Kortom een complete virtuele rondreis door the Highlands en Islands van Scotland.

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster
Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)
Organisatie: NP Markvallei

Zaterdag 26 januari :**INITIATIE IN HET GEBRUIK VAN GPS**

GPS is een systeem dat ondertussen zijn ingang gevonden heeft in ons dagelijks leven. Vooral de GPS in de auto wordt als een handig hulpmiddel ervaren. Maar er is meer. De GPS kan een handig hulpmiddel zijn om de natuur te leren ontdekken. Een kleine initiatie in deze hypermoderne en technische wereld met de bedoeling een tip van de sluier te lichten en de nieuwsgierigheid te wekken.

Waar? Wanneer? 14.00u BC De Klapekster
Verantwoordelijke: Drej Oomen (0476 53 58 44)
Organisatie: NP Markvallei

Zondag 27 januari :**FOTOWERKGROEP in de STRIJBEKSE HEIDE**

We trekken naar de Strijbeekse heide waar we hopelijk mooie winterlandschappen en winterdetails zullen aantreffen.

Waar? Wanneer? 9.00u kerk Meerle
Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)
Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 1 februari :**LEZING FALKLANDS**

De Falkland Eilanden liggen aan de zuidpunt van Zuid-Amerika en bestaan uit zo'n 420 verschillende eilanden. Het grootste deel van het landoppervlak wordt gevormd door de twee grootste eilanden: Oost Falkland en West Falkland.

Voor elke natuur- en vooral vogelliefhebber zijn de Falkland Eilanden een must om te bezoeken. Hier kan je pinguïns, albatrossen, zeeleeuwen en vele andere dieren in hun eigen natuurlijke omgeving observeren zonder hekken of honderden andere toeristen.

Op de Falkland Eilanden is de natuur de baas.

Geniet samen met Chris Bal en Els Roos van al dit moois dat zij beleefden, dikwijls in barre weersomstandigheden, harde wind, regen, sneeuw maar soms ook wat zon.

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)

Organisatie: NP Markvallei

Zaterdag 2 februari :**ALGEMENE VERGADERING
VERENIGINGSVOND**

We zien de algemene vergadering niet als een verplicht nummer. In een snel tempo laten we onze leden horen en zien wat we in 2012 voor mekaar kregen, wat er op het programma staat in 2013 en wie die doelstelling zal waar maken. Aansluitend maken we tijd voor een ludiekere kijk op onze werking en zorgen we er ook voor dat de mages gevuld worden en niemand nog dorst lijdt. Deelname aan de verenigingsavond kost 5 euro per persoon (all-in!)

Waar? Wanneer? 19.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Drej Oomen / Feestcomité

Organisatie: NP Markvallei

Zondag 3 februari :**HET VOGELWEEKEND**

Het Grote Vogelweekend wordt in onze afdeling georganiseerd op zondag. Vanaf 14.00u kan iedereen die dat wil nestkastjes komen timmeren en voedertaarten komen maken. Om 14.00u start aan het bezoekerscentrum ook een speciale vogelwandeling. Het is natuurlijk ook de bedoeling dat we tijdens dit weekend zoveel mogelijk vogels tellen in onze tuin. Info: www.hetgrotevogelweekend.be

Waar? Wanneer? 14.00u BC De Klapekster
Verantwoordelijke: Chris van Boxel (03 383 02 08)
Organisatie: NP Markvallei

Zaterdag 9 februari :**BEHEERSWERKEN met JNM**

De beheersploeg van Natuurpunt trekt er vandaag op uit met de JNM'ers. In de Elsakker gaan we bomen knotten en boomopslag uittrekken.

Meebrengen? handschoenen, beugelzaag, snoeizaag, ...
Waar? Wanneer? 9.00u kerkplein Meerle
Verantwoordelijke: Bart Hoeymans (0479 79 93 61)
Organisatie: NP Markvallei

Zondag 10 februari :**LANDSCHAPSWANDELING HOOGSTRATEN**

We focussen vandaag op het landschap rond het centrum van Hoogstraten, zwaar aangetast door nieuwbouw, en dus meer dan onze aandacht waardig om verdere afbouw te voorkomen. Landschapswandeling langs het Gelmelslot en oude voetwegen (stippen-stappen pad).

Waar? Wanneer? 9.00u parking Lidl Hoogstraten
Verantwoordelijke: Luc Van Dun (0473 37 52 87)
Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 15 februari :**LEZING BOTSWANA**

Lezing van Dimitri Van Pelt over zijn avonturen in de Okavango-delta... in Botswana. De naam “Okavango” spreekt in ieder geval tot de verbeelding. Het is de grootste inlandse delta ter wereld.

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)

Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 1 maart :**LEZING AMFIBIEËN IN HET MERKSKE**

De vallei/beekdal van het Merkske is voor Vlaanderen en Nederland met 10 soorten amfibieën een toplocatie voor de herpetofauna.

Na 5 jaar monitoring hebben we een gebiedsdekkend overzicht van de verspreiding van amfibieën en reptielen in het Merkske. Tijdens deze lezing van Bart Hoeymans (ANB) en Theo Bakker (SBB) krijg je aan de hand van mooie plaatjes inzicht in het leefgebied en de verspreiding van deze bijzondere diersoorten. Ook zal dieper ingegaan worden op de manier van inventariseren en de diverse herintroductie programma's.

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)

Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 8 maart :**FOTOCAFE**

Tijdens het fotocafé worden foto's besproken en allerlei fototips en informatie uitgewisseld. Ieder fotocafé heeft een bepaald thema waarvan foto's mogen worden ingezonden. Deze keer is het thema 'winterbeelden'. Er mogen maximum 5 foto's van winterlandschappen en/of winterse details en 5 andere natuurfoto's worden doorgestuurd naar: verschraegen.wim@telenet.be. Deze foto's worden dan gezamenlijk besproken.

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75), Geert Brosens

Organisatie: NP Markvallei

Zaterdag 9 maart :
BEHEERSWERKEN

Aanplant houtkanten aan de Aschputten.

Waar? Wanneer? 9.00u dienstingang de Mosten

Verantwoordelijke: Bart Hoeymans (0479 79 93 61)

Organisatie: NP Markvallei

Zondag 10 maart :
SMOKKELAARSPAD DE ELSAKKER

Grensoverschrijdende wandeling langs het smokkelaarspad dat natuurgebieden in België en Nederland verbindt. Dit oude smokkelpad werd onlangs heropend .

Waar? Wanneer? 9.00u kerkplein Meerle

Verantwoordelijke: Bart Hoeymans (0479 79 93 61)

Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 15 maart :
DEADLINE BIETEUTJE

Artikels mogen doorgestuurd worden naar
verschraegen.wim@telenet.be

Zaterdag 23 maart :
EARTH HOUR

Vanavond vertonen we de film “Le Peuple Migrateur”. Misschien is de film een beetje in de vergeethoek gedrukt door “Vogelvlucht”. “Le Peuple Migrateur” is echter een prachtige film die de trek van de vogels perfect in beeld brengt met prachtige beelden en muziek. We herkennen vogels, landschappen, voedselplaatsen, ... en genieten van een mooie wereld, die we graag zo zouden wilden houden.

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Drej Oomen (0476 53 58 44)

Organisatie: NP Markvallei

Zaterdag 24 maart :
FOTOWERKGROEP in de KROCHTEN

Deze keer gaan we met de fotowerkgroep juist over de grens naar de Krochten, een vochtig gebied met vele vennetjes.

Waar? Wanneer? 8.00u Vredesboom Meer

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)

Organisatie: NP Markvallei

Zondag 14 april :
WANDELING DE MAATJES

Het rietland “De Maatjes “ ligt voornamelijk op Nederlands grondgebied en bestaat uit natte weilanden, broekbosjes en rietkanten.

Waar? Wanneer? 9.00u kerk Nieuwmoer

Verantwoordelijke: Jack Govaerts (0478 36 12 22)

Organisatie: NP Markvallei

Vrijdag 19 april :
CURSUS NATUURFOTOGRAFIE VOOR BEGINNERS

Eerste theorieles van deze cursus bestaande uit 3 theorie en 2 praktijklessen.

Deelnameprijs? 30 EUR voor leden NP

45 EUR voor niet leden

Inschrijven? Bij Wim (verschraegen.wim@telenet.be)

Waar? Wanneer? 20.00u BC De Klapekster

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)
en Geert Brosens

Organisatie: NP Markvallei

VRIENDEN VAN DE NATUUR

Kwallen

Kwallen,
deze vliegende schotels van de zee
over bleke koraalstranden zwevend,
wuiwende jungles wier.

Onderwater-parachutisten.
Zusters van de champignon.

Slakken zonder huis.
(de zee is hun huis.)

Door getijdestromen voortgedreven.
(de maan is hun motor.)

Op het strandliggend
voor snot
wachtend op de volgende
vloed.

Kwallen.
Dichters zijn kwallen.

Frans Kuipers

OVERZICHT TREKTELLEN

NAJAAR 2012

Ondertussen staan we weeral 7 jaar te trektellen op de Castelreesche heide. En ook 2012 heeft weer leuke verrassingen gebracht, waaronder de dolle driedaagse van 18-20 oktober.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste dagen/soorten van het afgelopen trektelseizoen.

De eerste teldag dit jaar was 29 augustus. Het betrof maar een middagtelling van een half uur (vooral om mijn jongste zoon Wouter in slaap te krijgen), maar het leverde onmiddellijk een rode wouw op. Eind augustus/begin september zaten er ook 3 porseleinhoenen op Maartenven in de Castelreesche heide.

September:

1 (de eerste echte telling van het najaar): 21 ooievaars, bonte- en grauwe vliegenvanger.

3: de eerste grote zilverreiger is gearriveerd

4: enigste duinpieper van het jaar

8: begin van de gaaien en zwarte mezen trek

10: tweede rode wouw en zeer vroeg een groep van 9 grote zaagbekken

Tot 7 oktober viel de trek dan een beetje stil hoewel er nog een rode wouw, ooievaar, lepelaar en af en toe een bruine kiekendief of slechtvalk langs kwam.

Oktober:

7: eerste topdag van het jaar; 1624 aalscholver, eerste blauwe kiekendief, smelleken, roodkeelpieper.

8: 10 appelvink (hoogste aantal ooit voor de telpost)

10: roodkeelpieper

11: blauwe kiekendief, klapekster en eerste golf koperwieken (1200)

12: tweede topdag met 13.000 vogels waaronder rode wouw, 5 beflijster, 1000 zanglijster, 6400 koperwieken

15: 3de topdag met visarend, 1362 aalscholver, 2 smelleken, 1000 veldleeuwerik, 5 appelvink, 14 kruisbek

17: rode wouw, late boerenzwaluw en 2 huiszwaluwen, begin kool- en pimpelmezentrek en eerste golf vinken

En dan begin van een dolle driedaagse met een golf van 2,5 miljoen trekvogels over België (link voor een Belgisch overzicht: <http://www.natuurbericht.be/index.php?id=9561&cat=vogels>). Maar ook voor mij een nooit geziene stroom vogels in ondertussen toch al 20 jaar trektellen.

18: 11700 vinken en blauwe kiekendief

19: massale trek van alles eigenlijk, handen en ogen tekort die dag om alles te zien en te tellen; 3 rode wouw, 46 sperwer, 4 slechtvalk, 156 boomleeuwerik, 3786 veldleeuwerik, 2 boerenzwaluwen, 1 buidelmees, 4500 spreeuwen, 7000 vinken, 9 appelvink. In totaal 19.500 vogels geteld. (link voor totaal overzicht die dag en volgende dagen: <http://www.trektellen.nl/trektelling.asp?telpost=272&site=0&land=1&taal=1&datum=20121019>)

20: nog meer geteld als de dag ervoor, maar er was ook twee man meer om te tellen; 8 grote zilvereiger, 3 rode wouw, 5800 veldleeuwerik, 1000 zanglijster, 4000 koperwiek, 1 klapetekster, 4500 spreeuwen en 8000 vinken. In totaal net geen 30.000 vogels geteld op één dag! Dit is natuurlijk een absoluut record voor de telpost en ik vermoed niet dat het ooit nog zal verbroken worden.

23: 2 beflijster

26: ganzendag met 143 toendrarietganzen, 700 grauwe ganzen, 1 blauwe kiekendief, 1 ruigpootbuizerd, 8 kraanvogel en 1500 kramsvogels

31: late ooievaar, blauwe kiekendief, smelleken, 6900 houtduif

November:

1: 600 kepen, 1 frater

2: late bruine kiekendief, 2 blauwe kiekendief, 1 smelleken en zeer late boerenzwaluw (eerste keer dat wij nog een zwaluw hebben in november)

4: 2 rode wouw en 1 blauwe kiekendief

6: 2 kleine zwaan en 1 smelleken.

Op 14 november is er voor het laatst geteld voor 2012.

Enkele opvallende totalen voor 2012:

6800 aalscholver

13 rode wouw

19 slechtvalk

13846 veldleeuwerik

1005 zwarte mees

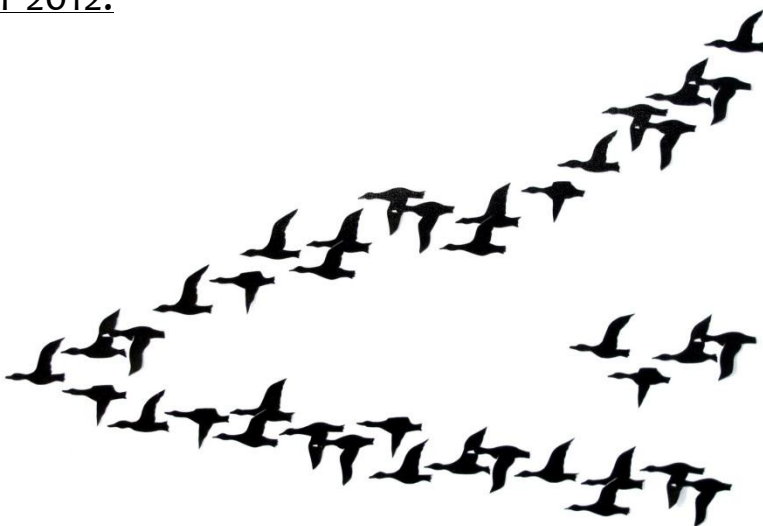
639 pimpelmees

565 koolmees

1900 gaai

67500 vink/keep

49 appelvink

In totaal werd er dit jaar 245560 vogels geteld. Dit is een nieuw record.

Er sneuvelden dit jaar ook weer een pak dagrecord van soorten, nl. ooievaar (21), toendrarietgans (168), krakeend (8), rode wouw (3), slechtvalk (4), kraanvogel (8), goudplevier (25), bosruiter (2), zilvermeeuw (19), holenduif (228), grote bonte specht (8), boomleeuwerik (156), veldleeuwerik (5814), waterpieper (3), heggenmus (14), grote lijster (131), tjiftjaf (9), zwarte mees (184), koolmees (82), gaai (178), kauw (827) en appelvink (10).

En volgende soorten werden voor de eerste keer genoteerd: oeverloper, blauwborst, grauwe vliegenvanger en bonte vliegenvanger.

Benieuwd wat 2013 in petto heeft.

Stijn Leestmans

MASSALE EXODUS UIT NOORDOOST EUROPA

Zoals in het overzicht Trektellen 2012 is aangehaald zijn er dit jaar uitzonderlijke aantallen trekvogels over de lage landen getrokken.

Ook in Falsterbo, waar de trek uit Zweden richting Denemarken gestuwd wordt, lagen de doortrekkende aantallen abnormaal hoog. Zo werden op 1 oktober maar liefst 87.000 pimpelmezen gezien, een absoluut record.

Ronduit enorm zijn de aantallen vinken die de oversteek wagen op de Zweedse zuidpunt. In zes dagen tijd waren het er meer dan een miljoen, met een maximum van 380.200 op 3 oktober. Behalve dat het om grote aantallen gaat, valt het ook op dat de trek relatief vroeg is. In totaal zijn er meer dan 2 miljoen vinken dit najaar Falsterbo gepasseerd, wat een verdubbeling is van het langjarig gemiddelde.

In de lage landen begon de trek al vroeg met hoge aantallen zwarte mezen en boomklevers vanaf begin september, gevolgd door gaaien vanaf half september. Later kwamen daar dus zeer hoge aantallen vinken, kepen, veldleeuweriken, pimpelmezen en koolmezen bij.

Vogelaars telden in de maand oktober bijna 80.000 koolmezen en gaven deze door via de website Trektellen.nl. Het gaat om een van de grootste koolmezeninvasies ooit.

Het valt dus op dat alle zaad etende vogelsoorten massaal Noord en Noordoost Europa verlaten.

Oorzaak: het grote tekort aan beukennootjes en andere boomzaden in de bossen van Noordoost-Europa.

De vruchtzetting bij bomen varieert sterk van jaar tot jaar: in zogenaamde 'mastjaren' wordt een overvloed aan zaden geproduceerd, in andere jaren staat de zaadproductie dan weer op een (heel) laag pitje. Die vruchtzetting wordt in hoge mate bepaald door de weersomstandigheden van de voorafgaande zomer. En net omdat die

vaak over grote geografische gebieden gelijk zijn, vertoont ook de daarvan afhankelijk vruchtzetting over grote gebieden sterke gelijkenissen. In West- en Noord-Europa wordt 2012 in elk geval het jaar van de mislukte zaadzetting. Voor vogels die voor een succesvolle overwintering afhankelijk zijn van zaden en noten dreigt een hongerwinter in de traditionele overwinteringsgebieden. Vooral het gebrek aan beukennootjes speelt hierin een cruciale rol.

Om aan die hongerwinter te ontkomen, slaat een groot deel van het Europese vogelvolkje op de vlucht. In Scandinavië was de exodus van trekvogels in het najaar nog nooit zo groot.

Maar dit jaar lijken het wel allemaal pechvogels. In het noorden zijn ook de voorraden bessen alarmerend laag en dat bracht een nieuwe golf op gang van bessenetende vogels, zoals lijsters en pestvogels.

Een voorbeeld hiervan is volgend artikel over trek van merels boven de Noordzee: <http://www.natuurbericht.be/index.php?id=9675>.

De pestvogels zijn doorgetrokken richting Schotland, want ook in het zuiden van Engeland is de bes productie lager dan anders. Zo meldde Jef Leestmans begin november een groep van 250 pestvogels in de buurt van zijn woonplaats in Schotland, waar er wel veel bessen zijn.

Ondertussen is het nog wel steeds uitkijken naar deze gekuifde zijdestaartjes want er worden nog steeds pestvogels gezien in de lage landen.

Al deze vogels leiden dus grote honger en dat zal je ook al gemerkt hebben in de tuin bij het voederen van de vogels.

Persoonlijk ben ik begin november begonnen met vogels te voederen in mijn tuin en de aantallen zijn nu al abnormaal hoog. Er komen ook soorten af die ik normaal nooit in mijn tuin heb. Zo zitten bij het schrijven van dit artikel eind november 2 gaaien, zwarte mees en zelfs tot 25 ringmussen en groenlingen in mijn tuin. De zwarte mees blijft zelfs verder eten tijdens het bijvoederen!

Het voer gaat dan ook in een snel tempo binnen en ik vrees dat mijn “voeder” rekening wel eens hoger zal kunnen uitvallen dan mijn aardgasrekening deze winter. Maar dat heb ik er wel voor over.

Stijn Leestmans

OPENING SMOKKELPAD

25 NOVEMBER 2012

Op zondag 25 november werd het Smokkelpad geopend in het Smokkelaartje te Strijbeek (NL). Het Smokkelpad is een grensoverschrijdende wandeling van 8 à 9 km die verschillende topgebieden met elkaar verbindt. De wandeling loopt door gebieden van Staatsbosbeheer (Gouwberg, Strijbeekse heide) en het ANB (Elsakker). De realisatie van het Smokkelpad kadert in een groter project dat de gebieden van alle terrein beherende organisaties in de buurt (SBB, ANB en Natuurmonumenten) recreatief met elkaar verbindt.

Het was een leuke namiddag met meer dan 100 geïnteresseerden. Het ontvangst werd gevolgd door meerdere speeches gegevens door vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, het Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurmonumenten. Na de speeches mochten de aanwezige kinderen zelf een smokkelzak samenstellen die ze mee konden nemen tijdens de fikse wandeling die nog moest volgen. Voor er werd gewandeld werd eerst het infopaneel plechtig onthuld door vertegenwoordigers van het gemeentebestuur van Strijbeek en Hoogstraten. Na de wandeling (waarover iedereen enthousiast was) werd de namiddag afgesloten met lekkere soep en een drankje.

Het Smokkelpad is een zeer leuke wandeling die je alle facetten laat zien van deze mooie omgeving. Zo ervaar je een mooie overgang van

nat naar droog en passeer je de vele biotopen die de vallei van de Strijbeekse loop/Gouwbergse loop rijk is. Zo kom je niet alleen kletsnatte beemden en broekbossen tegen maar ook de droge biotopen met hun heides, naald- en eikenbossen passeren ook de revue. Het pad brengt je langs vennen en kleinschalig boerenland. Kortom voor ieder wat wils!

Het Smokkelpad dankt zijn naam aan het rijke smokkelverleden uit de streek. Het traject volgt ook op verschillende plaatsen vroegere 'smokkeltrajecten'. Eén van de brugjes over de Strijbeekse loop staat op dezelfde plaats als een oud smokkelbrugje. (De nieuwe brug is

waarschijnlijk wel een beetje luxueuzer). Langs het smokkelpad staan er nog 6 kleine informatiepanelen die je wat meer informatie geven over dit smokkelverleden maar ook andere thema's rond de lokale geschiedenis en natuur (beheer) komen aan bod.

Wil je even verpozen voor, na of tijdens het wandelen dan kan dat in het het pannenkoekenhuis 'het Smokkelaartje' (www.hetsmokkelaartje.nl) in Strijbeek of in het Ijklompke (www.ijsklompke.be) te Meerle.

Folders van het smokkelpad kan je verkrijgen in het BC de Klapenster of op de toeristische dienst van Hoogstraten.

Nuttige links:

- Staatsbosbeheer: www.staatsbosbeheer.nl
- Het Agentschap voor Natuur en Bos: www.natuurenbos.be
- Natuurmonumenten: www.natuurmonumenten.nl

Bart Hoeymans

ZONDAGSWANDELINGEN 2013

Met de GidsenWerkgroep hebben we voor de zondagswandelingen een nieuwe kalender samengesteld. We proberen zoveel mogelijk nieuwe gebieden te bezoeken of delen van een gebied waar we nog niet geweest zijn. Ook trachten we dit te doen met zoveel mogelijk gidsen van onze afdeling

De wandelingen vinden plaats één keer per maand met uitzondering van juli en augustus. Iedereen kan deelnemen aan deze wandelingen.

Hopelijk zien we u eens een keer op één van onze zondagswandelingen.

De gidsen werkgroep

Datum, plaats en uur van afspraak	Thema
Zondag 6 januari - 9.00u BC De Klapekster	Nieuwjaarswandeling Wortel-Kolonie
Zondag 10 februari – 9.00u Parking Lidl Hoogstraten	Zondagswandeling Landschapswandeling Hoogstraten
Zondag 10 maart – 9.00u Kerkplein Meerle	Zondagswandeling Elsakker - Smokkelaarspad
Zondag 14 april – 9.00u Kerk Nieuwmoer	Zondagswandeling De Maatjes
Zondag 5 mei – 6.00u BC De Klapekster	Vroege Vogelwandeling Castelreese heide en Halsche - Beemden
Zondag 9 juni – 9.00u De Vredesboom Meer	Zondagswandeling Waayenberg Zundert
Zondag 8 september – 9.00u BC De Liereman	Zondagswandeling De Liereman

Zondag 13 oktober – 13.30u De Vredesboom Meer	Zondagswandeling De Moeren
Zondag 10 november – 13.30u Kerk St-Jozef Rijkevorsel	Zondagswandeling Absheide
Zondag 8 december – 13.30u Klein-Englandhoeve	Zondagswandeling Turnhouts vennengebied

HET GROTE VOGELWEEKEND

2 – 3 FEBRUARI 2013

Het Grote Vogelweekend op 2 & 3 februari
Bereid je tuin nu al voor. Volg onze tips om vogels aan te trekken. Leer ze herkennen en tel mee!

WEDSTRIJD
Maak de meeste voederplank

Natuurpunt Markvallei plaatst het Grote Vogelweekend in de kijker door een bijzondere actiedag op zondag 3 februari in Wortel-Kolonie.

Vanaf 14.00u kan je aan het bezoekerscentrum terecht om er nestkastjes te timmeren of voedertaarten te maken. Om 14.00u start ook een speciale vogelwandeling, onder leiding van een ervaren gids ga je dan op zoek naar vogels. In de winter zijn ze wel wat minder talrijk, maar wel beter zichtbaar.

Ongetwijfeld tel jij ook mee in je tuin. Je kan je gegevens online ingeven en op de pagina op de Natuurpuntsite krijg je ook meer informatie over de verschillende vogelsoorten en hoe je hen kan helpen in de winter. We willen allemaal veel vogels in onze tuin, ook daar kan je door enkele eenvoudige tips op te volgen werk van maken.

Jammer genoeg wordt vaak vergeten dat een nestkast op zich niet volstaat om een vogelgezinnetje gelukkig te maken. Veel belangrijker nog is het om in je tuin ook de spontane natuur meer kansen te geven. In vogelvriendelijke tuinen vind je streekeigen bomen, bloesem- en bessenrijke struiken, bloemenveldjes die insecten aantrekken, ‘wilde’ hoekjes waar zelfs wat brandnetel als ‘opperonkruid’ wordt gedoogd. Je vindt er hier en daar dood hout (wat erg decoratief kan ogen!) of gestapelde bakstenen, waar troepjes ongewervelden in overleven. Je vindt er zeker géén gifspuit of slakkendodende korrels.

Succes!

HONGER IN DE TUIN...

SOS TUINVOGELS!

Vaak starten mensen pas met het voederen van tuinvogels wanneer het winterweer hard toeslaat. Maar dat is eigenlijk te laat. Vogels kiezen hun overwinteringsplaats in november en daarom is het raadzaam om reeds in november te starten met voeren en daar dan ook mee door te gaan de rest van de winter.

Natuurpunt roept de bevolking daarom op om hulp te bieden. Heb je appels, granen of noten op voorraad: de hongerige bende zit te wachten. Of rep je naar de speciaalzaak om vogelvoer te kopen. Meteen genoeg dan. Want het zal nodig zijn de komende weken en maanden... Variatie is alvast de boodschap want zowel zaad-, bessen-, fruit-, noten- als fruitetende vogels vragen om hulp.

Het volledige bericht kan je via deze link terugvinden op www.natuurbericht.be:

<http://www.natuurbericht.be/index.php?id=9695&cat=vogels>

WERKGROEP NATUURFOTOGRAFIE

Cursus natuurfotografie voor beginners

Aangezien de eerste cursus volledig volzet was en er nog voldoende interesse is, wordt deze cursus opnieuw gegeven.

- Data :

- vrijdag 19 april en 3 mei : theorie
- zaterdag 4 mei : praktijk
- vrijdag 17 mei : theorie
- zaterdag 1 juni : praktijk

- Aantal deelnemers : max 20 personen (reeds 8 ingeschreven)

- Deelnemeprijs : 30 EUR voor leden en 45 EUR voor niet leden

WEGENS
SUCCES
HERHAALD!

Fototentoonstellingen in BC De klapekster

De naturreisfoto's van onze leden zullen begin 2013 vervangen worden door foto's van Wim Verschraegen met als thema 'macrobeelden uit de vallei van het Merkske en directe omgeving'.

Vanaf april worden deze vervangen door foto's met als thema 'natuur in zwart-wit'. Hiervoor mag iedereen foto's indienen en dit voor 15 maart naar verschraegen.wim@telenet.be

Excursies

Op 26 februari trekken we naar Aschputten te Meer voor het maken van landschappen en hopelijk zijn er dan mooie winterlandschappen. Op 25 maart gaan we naar de Halsche-Beemden in Minderhout om de eerste voorjaarsbloeiërs in beeld te brengen.

Fotocafé

Vrijdag 7 december hielden we ons eerste fotocafé met 11 aanwezigen. Na enkele korte filmpjes over natuurfotografie werden de ingezonden foto's besproken en werden heel wat tips gegeven. Het is de bedoeling om een dergelijk fotocafé 4 keer per jaar te organiseren. Iedereen mag 5 foto's indienen over een bepaald onderwerp en 5 andere natuurfoto's die men wenst te bespreken. Het thema voor het volgende fotocafé zijn winterbeelden. Foto's mogen doorgestuurd worden naar verschraegen.wim@telenet.be

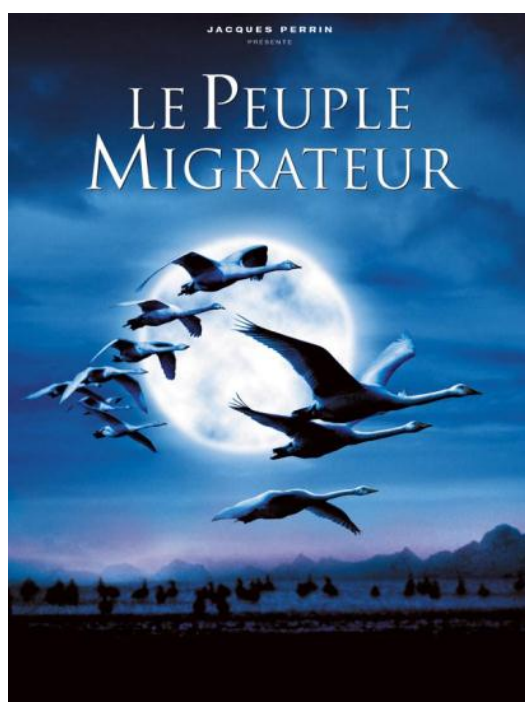
LE PEUPLE MIGRATEUR

Earth Hour is traditioneel een filmavond geworden in Natuurpunt Markvallei. We koppelen er meestal een film aan die vragen oproept over de manier waarop we bezig zijn met onze planeet.

Deze keer staan we gewoon stil bij de schoonheid van die planeet. Om een keer te laten zien waar we mee aan het knoeien zijn.

Al een paar minuten nadat je 'Le peuple migrateur' in je dvd-speler hebt gedaan, dringt het besef door dat je naar een zeer bijzondere ode aan Moeder Natuur zit te kijken. De film trapt namelijk niet af met allerlei exotische dieren die je alleen in verre oorden tegen het lijf kunt lopen, maar begint met roodborstjes die hun naar verse insecten smachtende

jongen voeren en grauwe ganzen die op het punt staan om aan hun lange reis naar andere oorden te beginnen. Hoewel de roodborst in Europa een algemene standvogel is en het op de Nederlandse graslanden wemelt van de grauwe ganzen, zuigen de ongewone beelden van het gewone je gelijk de film in en zal eenieder die ook maar een beetje geïnteresseerd is in vogels, dieren of de natuur in het algemeen ongetwijfeld een kleine anderhalf uur aan het beeldscherm gekluisterd blijven. De roodborsten en grauwe ganzen vormen namelijk het begin van een visuele meesterproef waarbij we diverse vogelsoorten op zeven continenten volgen tijdens hun epische trektochten. Canadese ganzen die tegen het spectaculaire decor van de Grand Canyon over de Verenigde Staten trekken, Indische ganzen die de ijle lucht trotseren en de hoogste bergtoppen van de ruige Himalaya overvliegen, ooievaars en kraanvogels die over kleurrijke bloemenweiden trekken, jan-van-genten, roze pelikanen en albatrossen die met hun stijlvolle vliegkunsten de woelige baren trotseren, papegaaaiduikers en zeekoeten die met duizenden tegelijk nestelen op steile rotskliffen en bontgekleurde geelvleugel- en hyacintara's die met gezwinde vleugelslag de machtige Amazone oversteken. Het is een bescheiden greep uit de gevederde natuurpracht die in 'Le peuple migrateur' aan het oog van de kijker voorbijtrekt.

Hoe uitbundig de van levenskracht doordrongen vogelbeelden soms ook mogen zijn, 'Le peuple migrateur' kiest in andere opzichten juist voor een uiterst minimalistische aanpak om de getoonde natuurwonderen zo min mogelijk van hun eminente zeggingskracht te ontdoen. De vertelstem van Jacques Perrin, tevens een van de creatieve breinen achter de film, maakt slechts sporadisch haar opwachting, terwijl ook niet wordt gezegd welke vogels je nu daadwerkelijk allemaal ziet op het beeldscherm. De redelijk gevorderde tot ervaren vogelaar

zal echter weinig moeite hebben om de meeste soorten te herkennen, terwijl er voor de rest van ons natuurlijk talloze uitstekende vogelgidsen beschikbaar zijn waarmee je de getoonde soorten wel op naam kunt brengen. ‘Le peuple migrateur’ is dan ook geen natuurdocumentaire in de klassieke zin van het woord, maar veel meer een artistieke interpretatie en een beeldend, kunstzinnig portret van het fenomeen vogeltrek. Neem bijvoorbeeld de scène waarin een groepje roodhalsganzen een onooglijke megafabriek passeert: in een enkel beeld weten Perrin en Cluzaud zowel de schoonheid van de natuur, die wordt gesymboliseerd door de wellicht fraaiste vertegenwoordiger van de ganzenfamilie, en de lelijkheid van de artificiële en moderne industriële samenleving te vangen. De geschetste tegenstelling wint nog meer aan kracht als een van de ganzen vast komt te zitten in een drab van olie en vervuild industrieel afvalwater, een fragment dat overigens in scène is gezet en de vogel in werkelijkheid niet fataal is geworden. Ook de jacht, die met name in zuidelijk Europa en westelijk Afrika nog welig tiert en in deze streken een serieuze bedreiging voor trekvogels vormt, wordt door Perrin en Cluzaud kort aangesneden. De prachtige, rustgevende en tot introspectie aanzettende muziek geeft de schitterende beelden in ‘Le peuple migrateur’ nog een extra vleugje dramatiek mee.

Dat bepaalde passages niet geheel natuurlijk zijn en met (gedeeltelijk) gedomesticeerde vogels zijn opgenomen, is wellicht een puntje van kritiek waar de echte purist zich aan zou kunnen storen. Veel van de in de film zichtbare ganzen zijn namelijk door mensen opgevoed en van jongs af aan door middel van inprenting bekendgemaakt met de microlights en bijbehorende geluiden die de dieren tijdens hun vluchten begeleidden. Maar aan de andere kant: deze werkwijze was wel nodig om de prachtige beelden te kunnen maken die je als kijker de indruk geven dat je daadwerkelijk met de trekkende ganzen meevliegt. Het lijkt geen twijfel dat ‘Le peuple migrateur’ een plekje verdient in de internationale eregalerij van hoogwaardige natuurdocumentaires.

Frank Heinen

Le Peuple Migrateur kan je gratis te bekijken in de Klapenster op zaterdag 23 maart om 20 uur.

WORD VRIEND VAN HET MERKSKE!

Voor de mensen die op de hoogte willen blijven van alles wat er gebeurt in, op en rond de vallei/beekdal van het Merkske bestaat er al geruime tijd een facebookpagina:

<http://www.facebook.com/#!/het.merkske?fref=ts>

Op regelmatige basis wordt er op deze pagina nieuws geplaatst. Aangezien het een facebookpagina is die wordt beheerd door Staatsbosbeheer en het Agentschap voor Natuur en Bos zijn de besproken onderwerpen meestal natuur en bos gericht.

Zaken die besproken worden zijn oa :

- beheer (voortgang werken RVK Zondereigen, grotere werken, ...)
- monitoringsresultaten,
- leuke waarnemingen,
- korte foto(verslagen) van activiteiten,
- foto's
- ...

Indien je beschikt over een facebook-account dan is het zeker een aanrader om vriend te worden van het Merkske. Ten slotte zijn we dat toch allemaal:

Vrienden van het Merkske!

*Theo bakker,
Bart Hoeymans*

ACTIVITEITEN

VELT NOORDERKEMPEN

Zondag 3 maart

Snoeiles 'Kleinfruit'

Na de theorieles van oktober 2012 gaan we nu naar buiten om, onder leiding van lesgever Dirk Govaerts, te leren hoe en waarom we struiken en klimplanten snoeien. Neem een scherpe, schone snoeischaar mee om het geleerde direct in de praktijk toe te passen.

Plaats/tijd: Dorpsgemeenschap WIDAR, Lipseinde 43, Merksplas (aan de weg naar Zondereigen). Van 10.00 tot ca. 12.00 uur.

Kosten: Veltleden gratis, niet-leden € 3,00.

Aanmelden: Tedda de Jong (03 315 86 47 of info.noorderkempen@velt.be)

Dinsdag 30 april, 7 mei en 4 juni

Cursus composteren

In samenwerking met de compostmeesters van Brecht organiseren wij een cursus composteren. De cursus bestaat uit een theorieles en twee praktijklessen.

Telkens van 20.00 tot 22.15 uur in Brecht.

Voor uitgebreide informatie en inschrijving verwijzen wij U naar onze website www.velt.be/noorderkempen of naar lesgever Guy Augustijns, tel 03/3138268 (na 18.00 u.).

Deelname is gratis, wel vooraf inschrijven bij Tedda de Jong (03 315 86 47 of info.noorderkempen@velt.be).

BRENG DE NATUUR NAAR JE BEDRIJF OF SCHOOL... MET EEN BIJENHOTEL

In de bijenhôtels verwerken we leem, rietstengels en hout met gaatjes. Dat zijn de ideale nestmaterialen voor bijvoorbeeld de metselbij, de behangersbij of maskerbijen. Rond elk bijenhôtel voorzie je zo'n 100 m² aan inheemse nectarplanten.

Natuurpunt beschikt over het meest uitgebreide aanbod in Vlaanderen: twee types bijenhôtels - plaatsing op uw bedrijf (februari - april) en gekeurd bijenbloemenmengsel

En zo zou het er kunnen uitzien:

- Op deze manier breng je de natuur in je bedrijf.
- Je levert een bijdrage aan de bescherming van de bijen. Deze dieren hebben het bijzonder moeilijk om te overleven.
- Je bedrijf krijgt ineens een veel (natuur)vriendelijker uitstraling.
- Je maakt ook je werknemers, collegae en bezoekers warm voor meer natuur in onze omgeving.

Uniek in Vlaanderen

- Persoonlijk: steeds **op maat gemaakt**
- ingewerkt **bedrijfslogo** mogelijk!
- **Gekeurd** door onze bijenexperts
- **Duurzaam**: in stevig FSC-hout, met dakje
- **Sociaal**: plaatsing door **Natuur & Landschapszorg**, de sociale tewerkstellingsplaats van Natuurpunt

NEEM CONTACT OP MET:

Joris Frederickx - 0476 82 00 34 - bijenhôtel@natuurpunt.be

ESSEN

Spijker 79
2910 ESSEN

T 03 667 71 71 - F 03 667 74 09

Ma - Vr: 8u30 - 18u
Zat: 9u30 - 17u
Zon: 10u - 13u

700 verschillende bieren in assortiment.
Zeer ruim gamma wijnen, aperitieven,
likeuren en geestrijke dranken.

KALMTHOUT

Kapellensteenweg 113
2950 KALMTHOUT

T 03 666 80 05 - F 03 666 30 18

Di - Vr: 9u - 12u en 13u30 - 18u
Zat: 9u - 17u

Zondag en maandag gesloten

Zeer mooi gamma wijnen,
likeuren en geestrijke dranken.
Gespecialiseerd in luxe cadeaumanden
en relatiegeschenken.

essen@decaigny.com - www.decaigny.com

VANBAVELROMMENS
BANK EN VERZEKERINGEN

Graag tot uw dienst, ook voor

- ✓ Uw verzekeringsdossier
- ✓ Spaar- en beleggingsadvies
 - ✓ Woonkrediet
 - ✓ Financieringen
- ✓ Gratis zichtrekening
- ✓ Pensioenplanning
- ✓ Fietsverzekering

Meerdorp 21 – 2321 Meer
tel 03 315 72 54
info@vanbavelrommens.be

www.vanbavelrommens.be

cbfa 11590 AcB

onafhankelijk verzekeringsmakelaar & AXA-bankagent

Jef Van Bavel
Zaakvoerder

Suzanne Haest

Christiane Simons

Johan Cools

Frank Van Oers

WELKOM in het bezoekerscentrum **DE KLAPEKSTER**

Elke zondag open vanaf 13 uur tot 18 uur
Donderdag, vrijdag en zaterdag open vanaf 13 uur tot 17 uur

verenigingslokaal NP en JNM Markvallei
drankgelegenheid/terras
Jan Spannenburgmuseum
bezoekersruimte
tentoonstellingen
cursussen
lezingen
vergaderingen

Contact

Natuurpunt :	Drej Oomen	–	03 315 02 45
De Klapekster :	Koen Verschueren	–	03 314 24 15
Medewerkster :	Chris van Boxel	–	03 383 02 08 (tijdens openingsuren) of 0474 37 96 66

SNAKEN VAN DE NATUUR

Wat zijn wolken?
Zijn wolken een
heleboel watten?
Of zijn wolken
van piepschuim?
Wat zijn wolken?
Zijn wolken dichte
mist in de lucht?
Is wolken een dik
pak sneeuw?
Met helium?
Wat zijn wolken?

David Van Der Bij

Piniteut

JNM
MARKVALLEI

Inhoud

Woordje van de voorzitter

Terugblik

Een, twee, ..., duizend, ..., miljoen

De wildernis in!

Spelletjes

Invasieve exoten! Excuseer, exowatte?

Woordje van de voorzitter

Grote paniek! Er zal een sneeuwstorm over het land trekken in de nacht van 6 op 7 december! Een dikke laag sneeuw waar niet doorheen te ploegen valt en windsnelheden die je van je sokken blazen.

Uw eigenste voorzitter ontvangt tijdens het practicum Moleculaire Biologie, tussen het isoleren van DNA en kweken van gemuteerde bacteriën door, een smsje van het thuisfront. Of ik toch misschien niet een dag eerder het zuidelijke Leuven zou verlaten en zo snel mogelijk naar huis zou komen. Helaas, uw dienaar heeft die avond nog afgesproken om naar het kortfilmfestival te gaan en beslist moedig om de storm te trotseren.

Bij het opstaan valt de grote teleurstelling van mijn gezicht te lezen. Geen mooi ijsellaagje dat de takken van de bomen in het rustige straatje doet blinken in de zon. Geen witte sneeuw die knispert en knerpt onder de schoenen terwijl ik mij naar de bus richting practicum haast. Enkel wat vuile modder, wanna-be regen en een guur briesje.

Des te groter was dan ook de verrassing toen ik aankwam in de vallei van de Mark, waar koning Winter wel zijn mantel had uitgespreid en ik mijn stappen moet aanpassen om toch maar niet uit te glijden over het spekgladde wegdek. Dit landschap zien zal altijd zijn als thuiskomen voor mij. Wees maar zeker van het feit dat ik niet kan wachten om een sneeuwballengevecht te houden op het kerstfeestje, eens goed los te gaan op de provincievergadering, maar vooral de daaropvolgende kerstfuif van JNM Nationaal en Zeeland onveilig te maken met verrekijker en vogelgids. Nog veel meer activiteiten staan op ons te wachten deze winter. Houd dus zeker de kalender in het oog en je mailbox in de gaten en zorg dat je geen van de spetterende activiteiten hoeft te missen!

De koude winter zal ons er niet van weerhouden om naar buiten te gaan en te genieten van wat de Markvallei ons te bieden heeft!

Gaan met die banaan!

Uw voorzitter, Lysander

Terugblik

Week van het bos

De leiding was weer eens onder de indruk van de massale opkomst naar deze activiteit. Omdat het toch weer eens een maand geleden was sinds we iedereen nog eens hadden terug gezien, begonnen we met een klein kennismakingsspelletje met een gevonden bal. Toen iedereen weer wist wie wie was, deelde de groep zich in twee waarna we onze neus in de humus staken, op zoek naar paddestoelen en allerlei andere schimmels.

Aangezien er tussen de leiding, inderdaad, we geven het toe, niet echt een expert in de mycologie zit en piepers en ini's nogal snel afgeleid zijn, en omdat de leiding reeds herhaaldelijk bedreigd was met rotte eieren, besloten we er nog eens een spel tegenaan te smijten. Twee

kampen trachtten de staarten van de tegenstanders af te pakken. Geen enkel bosspel is echter compleet zonder boemannen, dus uiteraard werden er ettelijke kilootjes afgerend tussen de bomen die deze week extra in het figuurlijke daglicht werden gesteld.

Dag van de Natuur

Met de fiets afgesproken aan de kerk van Rijkevorsel, alwaar Jasper ons leidde richting de Blakheide. Hier waren we overdonderd door het prachtige zicht op

een met mist verhulde waterplas. We waanden ons in het mysterieuze Engeland van Koning Arthur. Totdat Jasper zijn moderne hightech apparatuur bovenhaalde en ons een scherper zicht bood op de avifauna van de Veusselse/Beerse wateren. Vele piepers en ini's hebben hier geleerd hoe ze tafeleenden en kuifeenden moeten herkennen. Enkelen namen geen genoegen met de telescoop en trachtten op eigen houtje dichterbij de vogels te komen, geen rekening houdend met de beperkte capaciteit van hun schoeisels zoals sommigen onder hen aan den lijve

ondervonden (hè, Thomas?). Anderen werden iets minder vrijwillig bedreigd met een doop in het water, gelukkig hoefde het niet zover te komen. Een stop bij de, nogal ongelukkig geplaatste, observatieschutting gaf geen nieuwe waarnemingen. Na een zenuwslopende ronde Dikke Berta en een vreemd verhaal over een

dronken tractorbestuurder was het alweer tijd om huiswaarts te keren, maar niet zonder nog een laatste blik te werpen op de ondergaande zon boven het prachtige meer.

Eén, twee, ..., duizend, ..., miljoen

Door Jasper en Lysander, oprichters van BOOB (Belgische Oprollers Ophemel Bond)

Het verschil tussen een duizendpoot en miljoenpoot

Laatst in een niet nadergenoemde 'kwaliteitskrant' werd ik er op gewezen dat het klassieke verschil tussen miljoenpoten en duizendpoten nog steeds niet algemeen gekend is. Tot overmaat van ramp moest ik zelfs vernemen dat in elk artikel, gaande over de ontdekking van een nieuwe glomeridesmida (woohoo oprollers!), het desbetreffend diertje werd omschreven als duizendpoot. Dit valt niet langer te tolereren. Daarom: laten we het voor eens en voor altijd duidelijk maken wat het verschil is tussen een duizendpoot en een miljoenpoot!

Een oproller in actie.

De meest gemaakte fout is dat mensen denken dat een miljoenpoot meer pootjes heeft dan een duizendpoot. Wel in principe is dit waar, maar toch niet een juiste regel om ze uit elkaar te houden. Want een grote duizendpoot heeft soms meer poten dan een kleine miljoenpoot. De beste manier om te bepalen over welke van de twee het gaat is om te kijken naar het aantal paar poten per segment. Een segment is een van de 'schakeltjes' waarin het lichaam van deze beestjes is opgedeeld. **Als we twee paar poten per segment zien, dan is het een miljoenpoot. Wanneer we maar één paar poten op een segment zien spreken we van een duizendpoot.** Dit is een altijd terugkomend verschil tussen de twee. Miljoenpoten hebben twee paar poten per segment omdat, wanneer het beestje nog in het ei zit, telkens twee segmenten versmelten tot één. Ook het aantal segmenten kan een kenmerk zijn, aangezien duizendpoten 15 tot 181 segmenten hebben en miljoenpoten hebben er meestal meer dan 100 (maximum 752, dan ben je wel even aan het tellen...).

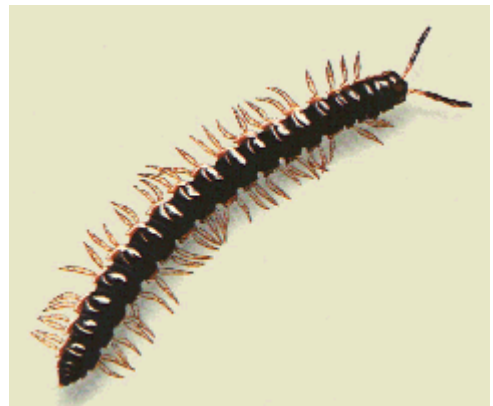

Kop van een duizendpoot, kan je de vervaarlijke giftanden zien?

Toch kunnen we vaak zonder dit te weten snel zien of het om een duizend- of miljoenpoot gaat. Het uiterlijk van de diertjes is meestal opvallend anders. Dat komt omdat duizendpoten echte roofdieren zijn met heuse giftanden. Deze giftanden zijn

in feite de aangepaste pootjes van het eerste segment en worden met een moeilijk woord **forcipulen** genoemd. Bij grote duizendpoten (de grootste kan tot 30cm lang worden!) kunnen de beten erg pijnlijk zijn. Een miljoenpoot is daarentegen een onschadelijke planteneter, maar ook deze kunnen zich verdedigen. De oproller (*Glomeris marginata*) geeft een verdovende stof af. Wanneer een spin deze miljoenpoot gegeten heeft, kan hij volledig relaxeren voor verschillende dagen.

De bij ons meest voorkomende duizendpoot is de *Lithobius forficatus* en de algemene miljoenpoot bij ons is de *Cylindroiulus iondinensis*, maar wie is nu weer wie? Weet jij het?

De wildernis in!

Door Lysander

Wie de film Into the wild gezien heeft, zal het met mij eens zijn (wie dat niet heeft gedaan, moet het op zijn/haar to-do lijst zetten, je moet natuurlijk wel oud genoeg zijn): de wildernis is geweldig! Avontuurlijk en mysterieus, wat wil een JNM'er nog meer. Maar! Bij het schrijven van een paper over ecosystemen kreeg de schrijver van dit artikel de volgende vraag voorgeschied: "Bestaat wildernis eigenlijk nog, meer zelfs, heeft wildernis ooit bestaan?"

Wat een domme vraag! Of toch niet? Wildernis wordt gezien als dat deel van de natuur dat nog nooit beïnvloed is door de mens, mensen zijn er enkel bezoekers die er niets achterlaten. Met die definitie kan je al snel uitsluiten dat er nog een vierkante meter wildernis te vinden is in ons landje.

Twee wetenschappers hebben ooit eens berekend dat ongeveer een derde tot een kwart van de bewoonde continenten bestaat uit wildernis. Hoewel, Europa hebben ze niet meegerekend. Jammer want Europa wil zeker iets doen om de wildernis te beschermen. 18% land van alle lidstaten van de Europese Unie behoort tot het Natura 2000 project. Dit project vormt momenteel het grootste natuurnetwerk ter wereld. Ook enkele gebieden uit de Markvallei behoren tot het Natura 2000 netwerk, zoals een deel van de Mark, het bos rond Bootjesven, de Hees en de Elsakker.

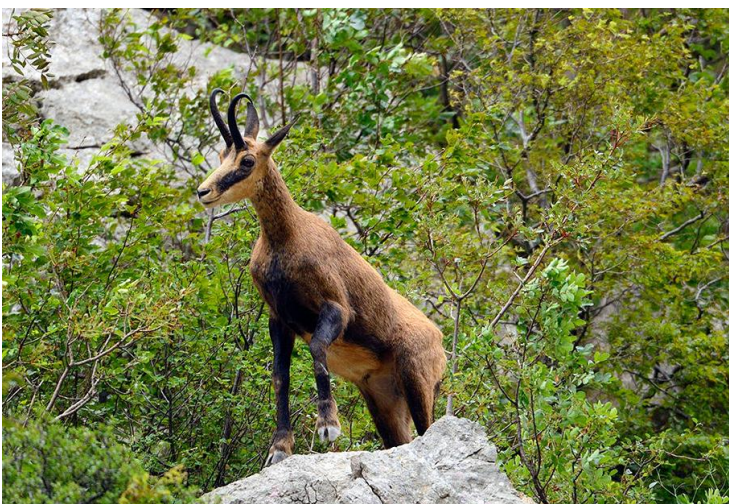
Een ander Europees project is Rewilding Europe. De mensen van dit project willen van Europa opnieuw wilder maken. Een voorbeeld hiervan is de Europese bizon (de wisent). Ooit waren er enorme kuddes van deze grote grazers (stel je de bizon uit cowboyfilms voor), maar ze werden zo goed als allemaal gedood. Enkel in bepaalde dierentuinen konden de dieren overleven. Met deze dieren willen ze nu een kweekprogramma opstarten, waar ook het park van Han-sur-Lesse in België deel uitmaakt. Tegen 2020 willen ze minstens één miljoen hectare verwilderd hebben. Hieronder enkele foto's van het Rewilding Europe project. Als je hier meer over wil weten, kan je eens kijken naar <http://www.rewildingeurope.com>.

Runderen en paarden grazen samen op de vlaktes in Portugal.

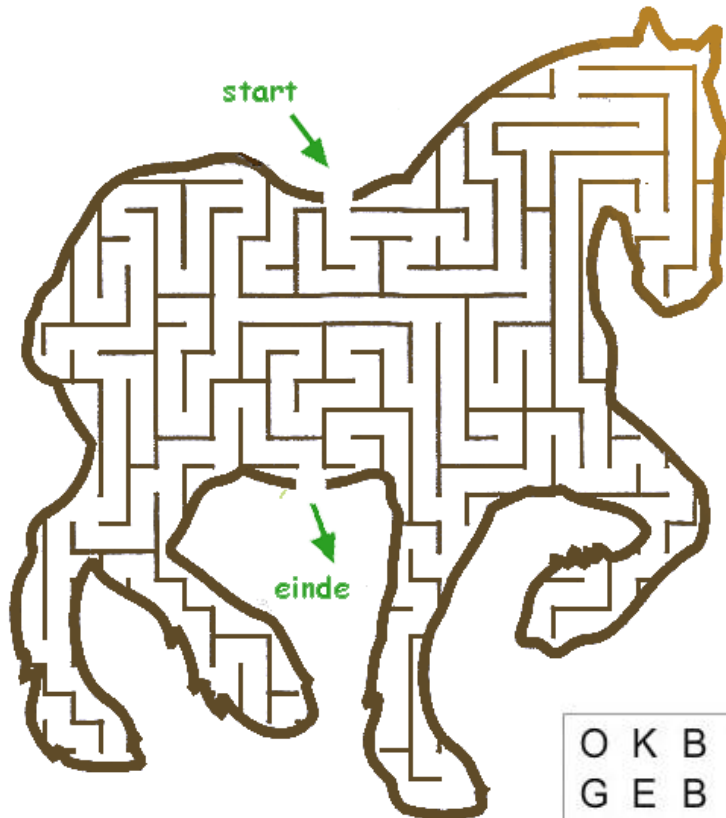
Een Europese bizon wordt vrijgelaten in Slowakije

Een gems kijkt uit over het park Velebit in Kroatië

Spelletjes

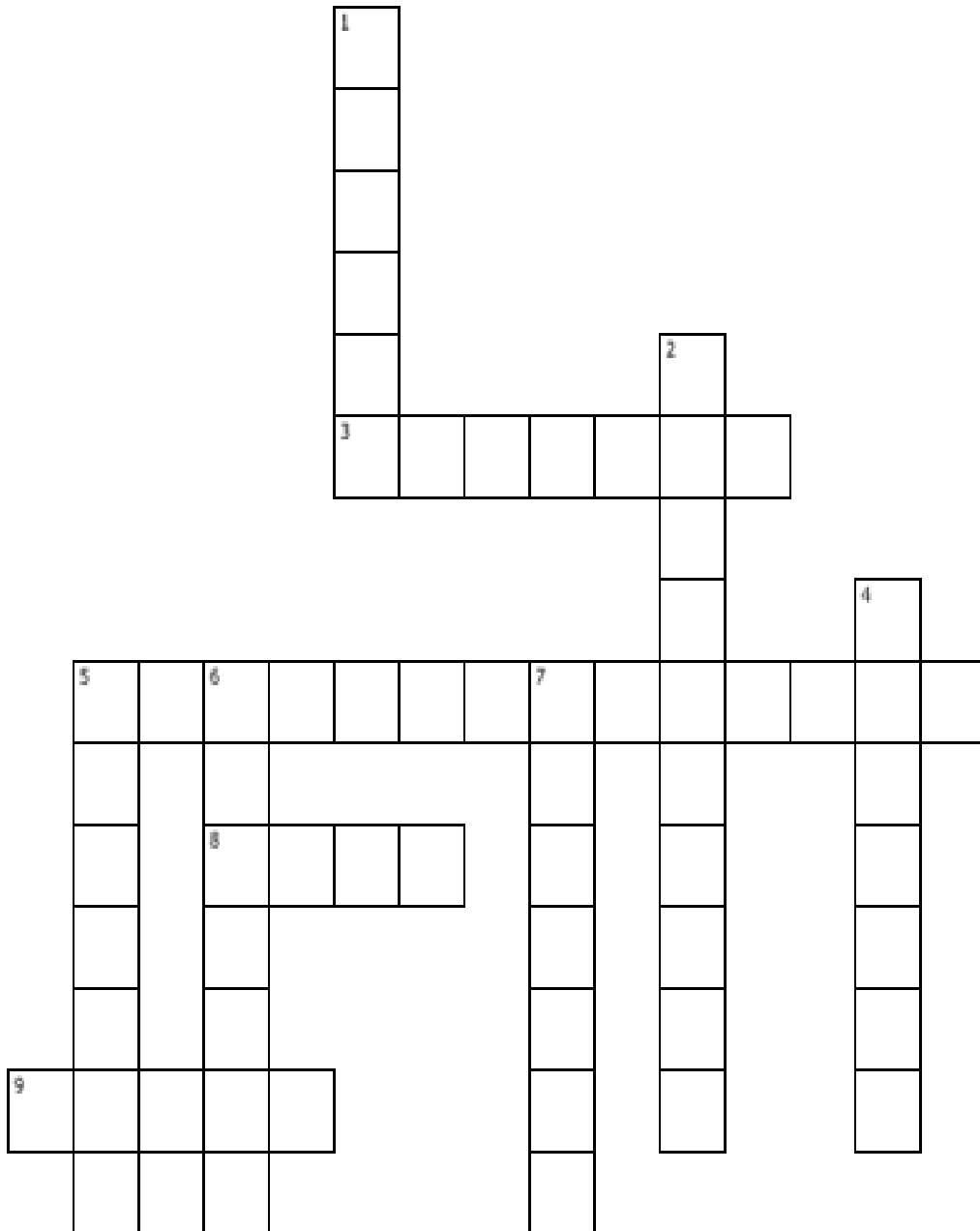
Hieronder enkele spelletjes om je bezig te houden tijdens die lange winteravonden!

O	K	B	E	T	S	P	I	N	E	M	P	O	Q
G	E	B	Z	I	A	I	Z	G	Y	A	U	E	U
E	Y	P	O	E	S	V	H	X	W	Y	X	Y	Y
C	L	D	U	Y	E	F	L	X	F	O	G	O	Z
B	J	I	A	E	C	V	O	G	E	L	Q	Z	R
M	Y	G	Q	L	E	O	A	E	P	Y	U	J	L
C	D	D	K	O	E	E	K	I	P	J	X	N	T
V	A	A	P	W	K	H	L	G	F	J	Y	A	A
Z	U	X	U	J	S	V	X	O	E	O	O	A	H
Q	S	G	B	H	O	N	D	O	B	D	A	U	L
M	H	Z	V	B	E	E	R	C	E	Z	S	O	N
V	A	R	K	E	N	B	T	I	J	G	E	R	M
U	P	S	F	F	F	O	B	P	L	Y	M	N	B
S	N	H	P	O	E	F	Y	K	X	Y	E	I	K

beer
vogel
aap
hond
spin

tijger
kip
poes
varken
koe

Horizontaal

- 3. Hamsterachtig diertje dat graag van kliffen springt
- 5. Kruising tussen een papegaai en een pinguin
- 8. Zwartwitte walvis
- 9. Groot rund

Verticaal

- 1. Walvis die iets weg heeft van een eenhoorn
- 2. Wit huppelend dier
- 4. Liefelingshapje van de ijsbeer
- 5. Vogel in een net kostuum
- 6. Witte broertje van de vos
- 7. Grote beer op de noordpool

Invasieve exoten! Excuseer, exowatte?

Door Lysander

Velen van jullie hebben het al vaak gehoord: “Kijk, dat is een invasieve exoot, in feite is het niet zo erg als je die uittrekt of neerschiet...”. En dan werd er gewezen naar een plant die zijn zaden wegkatapulteert, een gans die er niet zo speciaal uitziet of een stevig uit de kluiten gewassen kikker. Maar wat is dat nu eigenlijk? Zo’n exoot? En waarom zijn ze zo slecht voor de natuur? Wel, dat zal ik je even proberen te vertellen.

Een definitie

Het is niet moeilijk om te ontdekken dat het woord **exoot** gelinkt kan worden met het woord **exotisch**. Velen stellen zich hier parelwitte stranden en jungleachtige toestanden bij voor. Exotisch staat echter (volgens het pocketwoordenboek van *Van Dale*) gewoon voor ‘**door een ander klimaat voortgebracht, uitheems**’. Een exoot kan dus beschouwd worden als **een uitheemse plant- of diersoort** (zoals *Van Dale online* het definieert). Nu kan je je hierbij nog vragen stellen. Wanneer is een soort uitheems? Hoe groot is het planten- en dierenrijk? Kunnen schimmels en dergelijke ook exoten zijn? *Wikipedia* zorgt voor een iets bredere beschrijving: **Een exoot is een organisme dat zich heeft gevestigd in een land waar het oorspronkelijk niet vandaan komt.**

Een exoot is dus een soort die nieuw is voor een ecosysteem (ik heb hier het woord *land* vervangen aangezien dieren en planten zich niets aantrekken van een grenspaaltje). Het is nog wel zo dat volgens deze definitie elke soort die zijn leefgebied uitbreidt een exoot is. De wolf die enkele maanden geleden in ons land terecht kwam, op eigen kracht, wordt volgens deze definitie dus een exoot. Om hier duidelijkheid over te scheppen, noemen we enkel organismen die **door de mens** in een ander ecosysteem terechtkomen een exoot.

Soms is de rol van de mens in de verspreiding van organismen niet altijd even duidelijk. OK, er is geen twijfel over wanneer de dieren **gevangen worden en ergens anders uitgezet**. Dit wordt vaak gedaan voor de jacht (zoals de fazant, die eigenlijk uit Azië komt, maar door de Romeinen naar hier is gebracht en ondertussen al wel ingeburgerd is), om problemen op korte termijn op te lossen (zoals de giftige reuzenpad die in Australië is

geïntroduceerd om schadelijke insecten te vangen) of gewoon omdat ze mooi zijn (zoals de halsbandparkieten die in de jaren '70 in het Brusselse Melipark zijn uitgezet).

De fazant, de reuzenpad en de halsbandparkiet, drie voorbeelden van uitgezette exoten.

De verspreiding van exoten kan echter ook onbewust gebeuren. **Zaadjes of sporen kunnen aan schoenen, kleren, haren of tassen blijven hangen en zo naar de andere kant van de wereld reizen.** Natuurlijk worden zaden al miljoenen jaren door verschillende dieren over de aarde verspreid, maar op deze manier gebeurt het echter niet vaak dat een zaadje aan de andere kant van de oceaan terechtkomt. Een derde

mogelijkheid gaat via een omweg. Door **de opwarming van de aarde**, veroorzaakt door de mens, moeten verschillende organismen hun leefgebied omruilen voor een ander. Zo komt de tijgerspin, oorspronkelijk uit het Middellandse Zeegebied, bijvoorbeeld steeds noordelijker voor.

De tijgerspin, mooi, maar niet altijd even welkom.

En waarom zijn exoten dan zo slecht?

In een ecosysteem komen verschillende soorten met elkaar in contact. Vaak zijn ecosystemen heel goed afgestelde machines, maar als er een vreemd onderdeel in deze machine komt, of er wordt iets uitgehaald, kan de hele machine kapot gaan. **Exoten zorgen er vaak voor dat er te weinig of geen plaats is voor andere soorten.** Dit zorgt voor een lage biodiversiteit in het gebied. Een hoge biodiversiteit betekent veel soorten en veel soorten kunnen veel functies (**niches** noemen biologen dat) uitoefenen. Weinig soorten zorgen dus voor een armere natuur.

De plant reuzenbalsemien is een voorbeeld van een exoot die zich erg snel kan verspreiden. De zaden springen bij de minste aanraking weg en een plant kan vele zaden maken. In de zomer zie je vaak erg grote velden vol roze en witte reuzenbalsemien.

Exoten kunnen ook **ziekten meebrengen** die de plaatselijke organismen kunnen doden. De Afrikaanse klauwkikker die naar Amerika werd gebracht, nam een schimmel mee. Deze schimmel zorgt voor een huidziekte bij amfibieën, maar de klauwkikker zelf kan er wel tegen. Het viel dus niet op dat de schimmel stiekem mee reisde. Ondertussen is de schimmel één van de oorzaken van de enorme sterfte onder amfibieën over de hele wereld.

Exoten zijn dus vaak slecht voor de nieuwe omgeving. Ze moeten dan ook bestreden worden. Hier wordt het wel moeilijk. Exoten hebben namelijk meestal de eigenschap dat ze zich **snel en veelvuldig kunnen voortplanten**. Wanneer een gebied vrijgemaakt is van exoten moet ervoor gezorgd worden dat ze zich er niet opnieuw kunnen vestigen. Vaak is er echter **geen geld of wetenschappelijke kennis** voor de bestrijding of vindt de eigenaar van het gebied het **niet nodig** om er moeite in te steken. Ook is er nog een andere reden, die vooral toepassing heeft bij zoogdieren, vogels of vissen. Zodra er gesproken wordt over het jagen op eekhoorns, het schieten op duiven of de nek omdraaien van ganzen, zullen er veel mensen protesteren. Het is dus belangrijk om iedereen **voldoende informatie te geven** over de effecten van exoten in de natuurgebieden. Bij deze.

JNM Winkel

Ben je al tijden op zoek naar een nieuwe goede verrekijker? Heb je altijd al dat geweldige T-shirt van JNM gewild? Mis je een vlindergids in je excursietas? Wil je een prachtige poster in je kamer hangen? Wil je graag achter de beesten hollen met een professioneel net? Wil je graag meezingen aan het kampvuur, maar ken je de teksten niet? Bezoek dan zeker eens de JNM Winkel op www.jnm.be/winkel en vind er alles wat je nodig hebt!

Voilà, dat was alweer de piniteut!

Brieven, foto's, tekeningen, artikels, liefdesbrieven en nog veel meer mogen altijd opgestuurd worden naar

lysanderfockaert@hotmail.com

of

Lysander Fockaert (Piniteut)
Pottenbakkersstraat 5
2320 Hoogstraten

Kalender JNM Markvallei

Zondag 20 januari 2013

Een stralende activiteit

INI & GEWONE LEDEN

Arnold en Koen hebben een bangelijk spel uitgewerkt. Enkele hints: we hopen dat jullie vol ENERGIE af komen en dat het winterzonnetje veel WARMTE en LICHT uitstraalt tijdens deze activiteit.

Wanneer: Zondag 20 januari

Waar: De Klapekster, Wortel Kolonie

Verantwoordelijken: Arnold (arnoldwittenberg@gmail.com – 03 315 00 17) en Koen

Zondag 27 januari 2013

Bos(kunde)wandeling

PIEP

Lysander zit in de examenperiode. Op dit moment heeft hij er nog één te gaan: Boskunde. Als hij zijn leerstof verstaanbaar kan uitleggen aan de piepers, weet hij dat hij zal slagen. En als de piepers nu eindelijk eens willen weten waarom die boom zo'n vreemde knobbel heeft of wat jaarringen zeggen over de winter van vele jaren terug, of als ze gewoon eens een gezellige boswandeling willen maken, zijn ze van harte welkom op deze activiteit!

Wanneer: Zondag 27 januari van 14u tot 17u

Waar: De Klapekster, Wortel Kolonie

Verantwoordelijke: Lysander (lysanderfockaert@hotmail.com; 0472 71 04 32)

Zaterdag 9 februari 2013

Beheerswerken

PIEP, INI & GEWONE LEDEN

Wanneer: Zaterdag 9 februari, vanaf 9u

Waar: Locatie nog niet bekend, deze volgt nog in de aankondigingsmail

Verantwoordelijke: Koen van Aert (koen.v.aert@hotmail.com; 0477/66.66.75)

Meebrengen: Laarzen, werkhandschoenen enz.

Zondag 10 februari 2013

Knutselactiviteit

PIEP & INI

Vandaag gaan we nog eens iets in elkaar knutselen voor de diertjes in en rond onze tuin. Wat we precies gaan maken is nog een beetje een verrassing. Maar ik weet zeker dat de diertjes waarvoor we dit maken er heel erg blij mee gaan zijn. Hopelijk kunnen jullie er allemaal bij zijn want vele handen maken licht werk.

Wanneer: Zondag 10 februari, van 14u tot 17u

Waar: Locatie nog niet bekend, deze volgt nog in de aankondigingsmail

Verantwoordelijke: Koen van Aert (koen.v.aert@hotmail.com; 0477/66.66.75)

Meebrengen: Doe slechte kleren aan (misschien best een overall aan doen)

Zaterdag 16 februari 2013**Zeelandtocht****INI & GEWONE LEDEN**

We gaan met de bus (max 50 personen) en zijn van plan kanjers van vogels te spotten. Buiten duizenden ganzen, eenden en steltlopers zullen we door de lens van onze verrekijkers en tele's ook een hoop roofvogels waarnemen en wie weet zelfs... een grijze zeehond! Winterzonnen bij blauwe hemel of 'uit uw broek waaien' bij gierende wind en striemende regen: Zeeland is altijd te genieten. Zorg dat je erbij bent!

Verantwoordelijke: Arnold (arnoldwittenberg@gmail.com of 0485 70 52 56)

Opgelet! NSCHRIJVEN is écht nodig en doe je zo snel mogelijk bij Arnold

Waar & Wanneer: Zaterdag 16 februari, 6u20 aan Verhoeven busreizen te Rijkvorsel (Oostmalsesteenweg 176) - Tussen 19u en 19u30 zullen we terug zijn.

Meebrengen: Héél warme, regen- en windbestendige kledij, geschikt (waterdicht) schoeisel + eventueel droge sokken, genoeg eten en (warm) drinken voor een lange dag, 4 euro inschrijvingsgeld, excursiemateriaal (als je dit hebt): verrekijker, telescoop, vogelgids, strandgids,...

Vrijdag 22 maart 2013**Dropping****INI**

Ondertussen is het al een jaarlijkse traditie: de dropping. Deze is enkel voor de INI's!!! Waar deze zal doorgaan is uiteraard nog een verrassing. Wees goed voorbereid op een lange nacht en doe zeker warme kleding aan! We kamperen op de plek van aankomst.

Wanneer: Vrijdag 22 maart, 21u (Houd de site in de gaten voor eventuele wijzigingen)

Waar: We komen samen aan de kerk van Meer

Meebrengen: Warme kleding!, zaklamp, slaapzak, matje

Maandag 1 t.e.m. vrijdag 5 april 2013**INI-Natuur-5-Daagse****INI**

Naar jaarlijkse gewoonte wordt een ini-natuur-5-daagse georganiseerd waarbij ini's uit heel de provincie samen aan natuurbeheer en –studie doen. Dit jaar zal dit georganiseerd worden door de twee bonken van onze afdeling: Vincent en Koen. Zij zullen zorgen dat jullie ten volle genieten van de vakantie. Meer info hierover volgt nog.

Wanneer: Maandag 1 april tot zaterdag 6 april

Waar: Jeugdheim Zonnedaauw, Vlinderstraat 1, Geel

Verantwoordelijken: Vincent Smeekens (vin_op_ne_cent@hotmail.com 0479 72 40 34) en Koen van Aert (koen.v.aert@hotmail.com; 0477 66 66 75)

Vrijdag 5 t.e.m. zondag 7 april 2013**Afdelingsweekendje****PIEP**

Ook piepers willen wel eens langer weg van huis. Daarom organiseren we ons afdelingsweekendje dit jaar aansluitend op de ini-natuur-5-daagse, op dezelfde locatie, maar zonder de ini's. Meer info volgt nog.

Dé speciaalzaak
voor tuin en dier!

HORTA MINDERHOUT

Laurijssen

Desmedtstraat 34/36, 2322 Minderhout
03 314 54 50

• HORTA •
Uw partner voor tuin & dier

centea

Landbouwkrediet
BANK & VERZEKERINGEN

**Voor al uw bankzaken
en verzekeringen**

kantoor Marc Melis

Worteldorp 26 ** Wortel

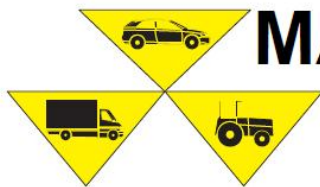
03 385 54 01

marcmelis4@skynet.be

FSMA nr 63.261A-B

Gratis zichtrekening!

MAES nv

www.maes-nv.be

Auto-, industrie- en
landbouwonderdelen
Reinigingsmachines
Bouwgereedschappen

Meerseweg 199a, B-2322 Hoogstraten
Tel.: +32 (0)3 314 83 33 Fax: +32 (0)3 314 85 07
E-mail: info@maes-nv.be

Turnhoutsebaan 212, B-2460 Kasterlee
Tel.: +32 (0)14 85 01 62 Fax: +32 (0)14 85 04 81
E-mail: kasterlee@maes-nv.be

SUPRA

Bij
Will & Isabelle

WORTEL

GROTE PLAATS 28

03/314 35 83

DINSDAG GESLOTEN / ZA: 8.30 - 14.30u / ZO: 8.00 - 12.30u

Wil je hier jouw advertentie?

Neem contact op met :

Koen Ceusters : 0498 79 30 30

Bruno Vande Wiele : 0478 64 16 29

de Pastinakel
Kruiden- en natuurvoeding

VRIJHEID 86 - 2320 HOOGSTRATEN
TEL. 03 314 32 82
FAX 03 314 15 33

**Wollen dekbedden
en onderdekens**
Zo, ma gesloten

B.T.W. BE 0686.067.934

COLOFON

't Bieteutje is het kwartaalblad van Natuurpunt Markvallei vzw en J.N.M. Markvallei vzw.

NATUURPUNT MARKVALLEI VZW

VOORZITTER Drej Oomen Klein Eyssel 29 a - 2328 Meersel-Dreef ☎ 03 315 02 45 / ☎ 0476 53 58 44 <i>drej.oomen@telenet.be</i>	SECRETARIS Jee Van Loock Sluiskesweg 4 - 2321 Meer ☎ 03 315 88 06 <i>vanloockjee@yahoo.com</i>
FINANCIËN Koen Verschueren Klinketstraat 19 - 2323 Wortel ☎ 03 314 24 15 / ☎ 0472 91 35 11 <i>koen.verschueren1@telenet.be</i>	DE KLAPEKSTER Koen Verschueren Klinketstraat 19 - 2323 Wortel ☎ 03 314 24 15 / ☎ 0472 91 35 11 <i>koen.verschueren1@telenet.be</i>
VERENIGINGSWERKING Bruno Vande Wiele Hoogstraatsestwg 87- 2310 Rijkevorsel ☎ 0478 64 16 29 <i>Vandewiele.roos@skynet.be</i>	WERKGROEP NATUURSTUDIE Stijn Leestmans Bavelstraat 16 – 2310 Rijkevorsel ☎ 0479 93 21 12 <i>stijnleestmans@hotmail.com</i>
WERKGROEP NATUURGEBIEDEN Bart Hoeymans Leemakker 7 - 2320 Hoogstraten ☎ 0479 79 93 61 <i>bart.hoeymans@hotmail.com</i>	WERKGROEP BELEID EN ONDERVOORZITTER Bart Royens Ganzenstraat 4 – 2340 Beerse ☎ 014 77 02 07 <i>bart.karolien@scarlet.be</i>
REDACTIE 'T BIETEUTJE Wim Verschraegen/Ingrid Brosens Vooraard 10 - 2322 Minderhout ☎ 03 314 47 75 / ☎ 0497 28 18 66 <i>ingridwim@hotmail.com</i>	JNM MARKVALLEI Lysander Fockaert Pottenbakkersstraat 5 2320 Hoogstraten ☎ 0472 71 04 32 <i>lysanderfockaert@hotmail.com</i>
BEZOEKERSCENTRUM DE KLAPEKSTER OPEN OP DOND, VRIJ, ZAT EN ZONDAG VANAF 13U Kolonie 41, 2323 Wortel ☎ 03 383 02 08 (tijdens de openingsuren) of 0474 379 666 Medewerkster : Chris van Boxel <i>bc.deklapekster@natuurpunt.be</i>	

BEHEERDERS NATUURGEBIEDEN

HALSCHE BEEMDEN (MIND.) ASCHPUTTEN (MEER) FRANKENBERG (MEER) PATERSWIEL (MEERSEL-DR.)	Bart Hoeymans Leemakker 7 - 2320 Hoogstraten ☎ 0479 79 93 61 bart.hoeymans@hotmail.com
LANGE BEEMDEN (HOOGS.)	Stijn Leestmans (zie hoger)

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN

ZOOGDIEREN Dimitri Van Pelt Moerstraat 48 – 2320 Hoogstraten ☎ 0476 90 72 49 dimitri.vanpelt@ua.ac.be	PLANTEN Jack Govaerts Donckstraat 12 - 2321 Meer ☎ 03 315 71 85 jack.govaerts1@telenet.be
ONGEWERVELDEN Bart Hoeymans - zie hoger	AMFIBIEËN, REPTIELEN EN VISSSEN - Bart Hoeymans - zie hoger
VOGELS Stijn Leestmans - zie hoger	NATUURFOTOGRAFIE Wim Verschraegen - zie hoger
NATUURGIDSEN Luc Van Dun Minderhoutsestraat 30 – 2322 Minderhout ☎ 0473 37 52 87 Luc.van.dun@telenet.be	MUSEUM Geert Brosens Steenbakkerstraat 9 – 2320 Hoogstraten ☎ 03 315 06 56 / ☎ 0494 6981 92 Katrien.geert@telenet.be
NATUUREDUCATIE Chris van Boxel – zie hoger	FEESTCOMITE Ria Van Aelst – ☎ 0495 26 74 41

WEBSITES

Website Natuurpunt Markvallei:	www.natuurpunt.be/markvallei
Website JNM Markvallei:	www.jnm.be/markvallei
Foto's Natuurpunt Markvallei	http://fotonatuurpuntmarkvallei.wordpress.com/

STEUN ONS

STORTINGEN OP IBAN BE56 2930 2120 7588 - BIC GEBABEBB VERMELD DE PROJECTNUMMERS: AANKOOP EN BEHEER NATUURGEBIEDEN (7108 Halsche-Beemden) WERKING BC DE KLAPEKSTER (1750 Markvallei Natuur.huis) NATUURPUNT MARKVALLEI (3735 Markvallei, Natuurpunt afdeling) (vanaf 40 EUR wordt fiscaal attest afgeleverd)
--

Leden van VMPA, VELT en van andere Natuurpunt- of JNM-afdelingen kunnen zich abonneren op 't Bieteutje door overschrijving van **5,00 EUR** op rekeningnummer 860-1087194-97 onv. VZW Natuurpunt Markvallei, Kolonie 41, 2323 Wortel met vermelding van "'t Bieteutje 2012".

Op basis van sleedoorn

Bijzonder lekker

Voor meer natuur

Wortelse Tongklever

Het ideale geschenk
Volledig biologisch
Klein flesje: € 6
Grote fles: € 15
Verkrijgbaar in BC De Klapekster

Word lid van natuurpunt
Dit is drankje voor heel
Graf
Jon
alle